

הכנסת הוועדה לענייני ביקורת המדינה

מס' סימוכין : 2025-100201

סיכום דיון

**מיום שלישי, י"ח באדר התשפ"ה, 18.3.2025, בנושא:
החינוך החרדי והפיקוח עליו, דוח שנתי 2024-25 - ישיבת מעקב**

חה"כ מיקי לוי - יו"ר הוועדה – בדיון הקודם בנושא שהתקיים בחודש ינואר התבקשו משרדי הממשלה הרלוונטיים לנושא לדווח לוועדה כדלקמן:

1. משרד האוצר - דיווח ונתונים של דו"ח מלול והתקדמות הניתוק של הרשתות ממערכת מרכב"ה.
2. משרד החינוך – מספר הכיתות שנסגרו בשנה זו, ויישום הנורמות החדשות בנוגע להפסקת "גמ"ח אשכולות".
3. משרד המשפטים – בדיקת סוגיית עבירות השכר של המורים ברשתות ע"י היועצת המשפטית לממשלה.

אתמול שר החינוך שלח מכתב ערעור ליועמ"ש של הכנסת. המכתב חלק על כך שהוועדה לענייני ביקורת המדינה יכולה לדון ולבדוק נושאים הקשורים במשרדו, וביקש לדון בהם בוועדת החינוך, התרבות והספורט. הוועדה לענייני ביקורת המדינה רשאית להביא לשולחנה את דוחות מבקר המדינה העוסקים בתחום החינוך.

חה"כ נעמה לזימי – בדיון הקודם עלתה הסוגיה של העברת תקציב עבור החינוך המיוחד ברשתות החינוך החרדיות ונמסר כי הנושא מוסדר, אולם אנו מבינים שהתקציב אינו מועבר. מתשובת המדינה עולה שהכסף עובר דרך ספקי שירות ועמותות. אבקש לקבל את רשימת העמותות שמספקות את שירותי החינוך המיוחד ברשתות החינוך החרדיות.

רשות התאגידים – עו"ד יניב לוי-מנהל חטיבה – אין ברשותנו את הרשימה המדוברת. אנו מגבשים את תגובתנו בעניין עתירה שהוגשה בנושא ואנו נתייחס על כך בבית המשפט. בחנו את הטענות בדבר מתן אישור ניהול תקין, והגענו למסקנה שאין מניעה בעת הזאת לתת אותן.

משרד החינוך - חיים הלפרין-ממונה פרויקטור תגבור לימודי ליב"ה – ניתן מענה לתלמידי החינוך המיוחד ברשתות, אך המשרד אינו מחויב לכך. יש 17 מרכזים בארץ שיעודם הוא מענה לילדי החינוך המיוחד, והם חלק מהחינוך המוכר שאינו רשמי. המסגרת היא 1,200 שעות ומיועדת לגילאים הצעירים שיש להם לקויות למידה.

השנה ביצענו הליך סדור בכל המוסדות החרדיים היסודיים - בדיקה מעמיקה של כמות לימודי הליב"ה, ורוב המוסדות נענו לנו. יש דוח ברור בנושא, וכשיסתיים התהליך בעוד כחודש - אנו נציג אותו לוועדה. בנוסף השנה כללי המשחק השתנו בנוגע לגמ"ח אשכולות, ויצא מכתב לגופים החרדים בנושא.

חה"כ משה טורפז – תמהתי אתמול על מכתבו של שר החינוך. הוועדה מתכנסת בפעם ה-7 לדון על הביזה שנעשת ברשתות החינוך. אם כספי החינוך של ישראל זולגים למקומות שאינם נכונים – זו אחריות של שר החינוך. התבשרנו כי מפלגה פוליטית השתמשה לכאורה בכספי משרד החינוך לצורך עיתון פוליטי, וזה גם באחריות של החינוך.

אנו נסמכים כרגע על דוח של רו"ח חיצוני שבעקבותיו התקיימה עתירה לבג"צ, ואנו רואים מצב שערווריתי שלפיו רשת חינוך מקבלת אישור ניהול תקין בשנים 2024-2025 ע"י רשות התאגידים, בעוד שכספים עברו שלא כדין ואין 100% לימודי ליב"ה. בנוסף יש עשרות אנשים שהגישו תביעות משפטיות בגין אי-תשלום משכורות ע"י הרשת.

רשתות החינוך החרדיות עדיין מקבלות נכון לשנת הלימודים הנוכחית שעות תקן, לא כמו ילדי ישראל בחינוך הממלכתי, באישור משרד האוצר ומשרד החינוך. אבקש לדעת מה מפתח שעות הלימוד? מדוע הוועדה טרם קיבלה את דוח מלול בעוד שהוא נמצא כבר מס' חודשים במשרד האוצר והרשתות עיינו בו? דוח מלול חקר רק חלק קטן מהבעיות שעלו ע"י רוי"ח אלקלעי. משנת 1982 ניתנו סמכויות רבות לרשתות ו- 100% תקצוב והמדינה כשלה בביקוח עליהן. הוועדה אינה מקבלת תשובות ברורות ממשרד האוצר.

רו"ח עופר אלקלעי – לפני כשנה התבקשתי ע"י מר ישראל קרויזר לבחון את הדוחות הכספיים עקב גירעונות של מאות מיליוני ש"ח. עיינתי בדוח הכספי שפורסם באופן פומבי וניתחתי את הפעילות של העמותה לאורך שנים. מתברר כי העמותה מגלגלת כספים בהיקף של למעלה מ- 2 מיליארד ₪ שמגיעים מהמדינה למטרות חינוך, ויש לה גירעונות.

הוצאתי חו"ד חשבונאית עפ"י הבנתי המקצועית, ולאחרונה לאחר פרסום דוחות של שנת 2023 התבקשתי לבדוק האם המצב השתפר. הדוחות מלמדים שהעמותה נמצאת במצב של חדלות פירעון והגרעון קפץ משנת 2022. לעמותה אין מקורות כספיים, ויש צורך בכיסוי הגרעון בסך 400 מיליון ₪. העמותה כתבה שהיא מאמינה שהמדינה תכסה את הגירעונות. כדי להגיע לחקר האמת יש למנות חוקר.

התזרים השוטף – העמותה מקבלת כסף ומעבירה אותו למטרות חינוך, היא אינה משקיעה בכספים ולא בונה מבנים. 90 מיליון ₪ גירעון בהון השוטף. אין שום סיבה ליצירת גרעון אלא אם הכספים מועברים למטרות אחרות. כתוצאה מכך נדחים התשלומים לספקים.

המדינה אינה מתקצבת תביעות משפטיות. בדוח משנת 2022 עולה שהוגשו 70 תביעות. התביעות קיימות משום שהרשתות אינן עומדות בחוק, כמו - פגיעה בתנאי העובד. התביעות הייצוגיות שהוגשו חושפות עשרות מיליוני ₪.

היו חובות בסך 59 מיליון ₪ למס הכנסה, והעמותה כתבה שלדעתה המדינה תשלם על כך. משרד האוצר סבר שעל הרשת לשלם 5 מיליון ₪, וסכום זה אינו מופיע בדוחות הכספיים ואין לו מקור תקציבי. העמותה הינה גוף עצמאי והיא צריכה לפקח על הכסף. ולכן יש למנות אנשי מקצוע שיבדקו אותה כמו כל עמותה רגילה.

עו"ד פיני קלמן – מייצג מורות - הסכום הנתבע הוא בסך מאות מיליוני ₪, שכל אחת מהתביעות היא עשרות מיליוני ₪. בשנת 2022 ההפרשה לתביעות המשפטיות היתה זניחה כדי לא להעמיק את הגרעון. בשנת 2023 ראינו כי ההפרשה שנעשתה לא מכסה את הסיכון המשפטי, ולכן יש להגדילה בעוד שאין מקור תקציבי.

בחינוך העצמאי יש מורות שעובדות מס' שנים, והומצאה שיטה שלפיה אם למורה אין תקן היא נחשבת כמ"מ ומקבלת שכר שעתי ללא תוספות שכר שהיא זכאית להן כמורה. יש אלפי מורות בחינוך העצמאי שעובדות שנים רבים ומקבלות שכר שעתי. ברשת בני יוסף המורות מקבלות את מלוא הזכויות אחרי 51 יום. מדוע הנושא לא מטופל ע"י רשת החינוך העצמאי על אף שהיא מודעת לבעיה כבר משנת 2021? בדיון הקודם משרד החינוך התוודע לסוגיה שמורות מקבלות רק 50% מהשכר שהן זכאיות לו. גם דוח מבקר המדינה הורה למשרד החינוך להנחות את המורים בדבר הפעולות העומדות לרשותן, אבל משרד החינוך לא עשה דבר בעניין. במשך 15 שנה יש הסכם הבראה לסייעות ומורות שמוארך בכל תקופה ושכרן הוא מינימום, בעוד שראשי הרשת מקבלים שכר חודשי גבוה.

משרד האוצר – יהונתן רזניק-סגן בכיר לחשכ"ל – דוח מלול הוגש והטייטה שלו הועברה להתייחסות הרשת. הרשת מנהלת דיאלוג על הדוח עם רוי"ח מלול, ואנו פחות מעורבים בו. במהלך חודש פברואר הוצאנו מכתב לרשת שלפיו החל מחודש מרץ כל החלטות גמלאות תועבר לאישור הייעוץ המשפטי במשרד האוצר. כך העמימות שקיימת סביב הפנסיה התקציבית – תעלם.

רשת החינוך העצמאי של אגודת ישראל - רו"ח צביקה זוסמן-מנהל כספים – קיים ויכוח האם הפרשנות של החוק היא הקובעת. דוח מלול טועה בפרשנות של חוק הגמלאות, הוא מערער על היסודות והפרקטיקה המקצועית, ונוגד את עצמו בסתירות לוגיות. כלומר יש חוסר התאמה בין פרק לפרק, לדוגמה: באחד הפרקים נמצא פער של 9 מיליון ₪ בגין חישוב קצבת הבסיס, ורו"ח מלול מצא שאין פער בתשלום מענק יובל. זה מעיד על חוסר הבנה וחוסר מקצועיות. אנו נמצאים בקשר עם רוי"ח מלול ולאחר קבלת הממצאים אני צופה שהדוח יתמסס.

נתנאל גפני-רמ"ט מנכ"ל – מזה שנה וחצי הרשתות רשומות לאופק חדש, וצץ קמפיין שהצליח לעצור את התהליך בימים האחרונים. עפ"י אופק חדש נאסר לשלם גמול פיזיו, ונוצר מצב שאנו לא

משלמים לפי העולם החדש ולא לפי העולם הישן. איך במשך שנה וחצי המורות אינן מקבלות גמול פיזיו והנושא לא נדון בוועדה?

חלק נכבד מהסכומים בדוח של אלקלעי מסתמכים על סכומים שהם בטעות חישובית. אם אנו כרשת מעסיקים עובדים שעתידיים לצאת בשנים הקרובות לפנסיה, והמדינה מתקצבת פר-הוצאה - אנו לא מקבלים כסף שישמר בקופה עבור אותם עובדים ובינתיים סכום זה נחשב כגרעון. הדוחות הכספיים של החינוך העצמאי משקפים את מצבו. אנו מחויבים לדיני עובד ומעביד ובמסגרתם אנו מחויבים לחובות אקטוארים שישולמו ע"י המדינה. לא מדובר בגרעון אלא בחוב רישומי בלבד. ישנם בתי ספר שנלמדים בהם לימודי ליב"ה בשיעור של 99.3%, וברוב המוחלט אנו מלמדים 100% לימודי ליב"ה. הוגשו תביעות כאשר 9 מהן מבקשות להיות ייצוגיות, ובינתיים רק אחת מהן אושרה. אם וכאשר יתברר בבימ"ש במסגרת התביעות שעוסקות בפער בין מ"מ מורות למורות בתקן זמני ששילמנו שלא כדין ועלינו להשלים את הפער בגין עבודתן - המדינה תצטרך לשלם על כך.

אנו צופים שבעשור הקרוב שיעור התלמידים יגדל בשיעור של 50%.

אור רפל קרויזר - בכל מדינה יש פרוצדורה מסודרת עבור חברות/עמותות שנקלעות לגירעונות. העמותה אינה מסוגלת לפרוע את חובותיה, היא נכנסת לחדלות פירעון, מכרזים עליה כפושטת רגל וממנים לה מנהל.

משרד המשפטים - עו"ד לירון בנית ששון-ייעוץ וחקיקה - הרשתות הן גופים פרטיים, ולכן הן נושאות באחריות על התשלום למורים, ולמדינה אין אחריות משפטית כלפי חובות/ הפרת דיני עבודה של הרשתות. המדינה לא תישא באחריות על ליקויים שנעשו ע"י הרשתות.

אחים לנשק - יהודה פולק - בכל ישיבת ועדה מתגלה בור חדש. אתמול פורסם שהחברה למתנ"סים תקצה 1,500 חונכים חרדים, שלא למדו לימודי ליב"ה, לתלמידים חרדים. ראוי שהכסף יושקע בחונכים שלמדו לימודי ליב"ה. הנוער החרדי אינו מבין מזה ציונות והפרדת רשויות. הדרך היחידה להתמודד היא באמצעות עצירת תקציבים למסגרות שאינן ממלכתיות. כל עוד לא יהיה פיקוח הדוק על התכנים - אנו לא נוכל להתמודד עם המצב.

עמותת חדו"ש - לחופש דת ושוויון - ד"ר יפעת סולל-סמנכ"לית ויועמ"ש - לפני כשבועיים הגשנו עתירה נוספת לבג"צ בנוסף לעתירה שהוגשה על אופק חדש. בעקבות העתירות נכתבו מסמכים שונים ועלה כי הרשתות אינן זכאיות לאופק חדש היות ולא נלמדים בהן לימודי ליב"ה, ואין מורים מוכשרים לכך. התשלום יעשה עפ"י היקף הלימוד בגיבוי של בדיקת השיעורים בפועל, הכשרת המורים וביצוע מבחני מיצ"ב.

מוסדות שאינם מלמדים 100% לימודי ליב"ה אינם יכולים להיות חלק מרשימת המוסדות שמלמדים ברשת היות ומי שאינו ברשימה - מקבל מקסימום 75% תקצוב. ההורים זכאים לדעת האם המוסדות שהם מבקשים להרשם אליהם מקבלים 100% תקצוב.

הגשנו בקשה לקבלת מידע וטרם קיבלנו תשובות לשאלות: כמה מוסדות נבדקו בעבר וכמה מוסדות נדרשו להחזיר כספים בגין אי לימוד לימודי ליב"ה.

הנהגת ההורים הארצית - צופית גולן-סגנית יו"ר - בישיבה הקודמת עלתה הסוגיה של גמ"ח אשכולות, וטרם התקבל סטטוס הטיפול.

בתום הדיון הוועדה הגיעה למסקנות הבאות:

1. הוועדה מודה לכל המשתתפים בדיון.
2. הוועדה מבקשת ממשרד החינוך להעביר לוועדה את רשימת העמותות שמספקות את שירותי החינוך המיוחד ברשתות החינוך החרדיות.
3. הוועדה מבקשת לשמוע בישיבה הבאה את חו"ד של רו"ח של רשת החינוך העצמאי של אגודת ישראל על דוח אלקלעי.
4. הוועדה מבקשת ממשרד האוצר לקבל את דוח מלול, והוא יועבר לעיונו של רו"ח אלקלעי.
5. הוועדה מבקשת ממשרד המשפטים לקבל את ההשגות של רשת החינוך העצמאי של אגודת ישראל ורו"ח מלול, ולקבוע פרשנות לחוק.
6. הוועדה מבקשת ממשרד האוצר (החשכ"ל), רשות המיסים ומשרד המשפטים להעביר חו"ד לוועדה כיצד לנהוג בסוגיית הגירעון בסך 400 מיליון ₪.

7. הוועדה אינה מקבלת את עמדת רשת החינוך העצמאי, שלפיה המדינה תשלם על התביעות שהוגשו ע"י המורים במידה ובית המשפט יפסוק כך.
8. הוועדה מבקשת ממשרד המשפטים ליצור קשר עם החשכ"ל במשרד האוצר לעניין הגמלאות.
9. הוועדה מבקשת ממשרד החינוך להעביר לח"כ טור-פז את רשימת המוסדות שמלמדים לימודי ליב"ה.
10. הוועדה תקיים ישיבת מעקב בנושא, בהשתתפות סמנכ"ל מס הכנסה ברשות המיסים, בו תוצג תשובתו לשאלה: מדוע הרשת התבקשה לשלם רק 5 מיליון ₪ עבור הגירעון למס הכנסה?